

O MINISTÈRO E INVESTICIENGO THAJ E EVROPUTNE
PROJEKTURENGO
O BIRÒVO VÁS I EVALUÀCIA E PROGRAMURENGI ANDAR I
GENERÀLO DIRÈKCIA PROGRAMÀCIA THAJ KOORDINÀCIA E
SISTEMOSKI

I IMPLEMENTÀCIA E EVALUACIAKE PLANOSKI VÁS
O OPERACIONÀLO PROGRÀMO TEXNIKANI ASISTÈNCA 2014-
2020

EVALUACIAKO RAPÒRTO VÁS O BERŚ 2021, VI O SÈTOS E DATENCA THAJ E AFERÈNTO METADÀTE

FINÀLO VÈRSIA

24 JÙNIO 2022

Xarni prezentàcia (xarni vèrsia)

O projèkto *I Implementàcia e Evaluaciake Planoski vaş o Operacionàlo Progràmò Texnikani Asistènca 2014 -2020* dikhel: (i) o lokhjaripen jekhe informime managementosko thaj o zorjaripen e procesosko vaş o liipen e deciziengo bazisardo p-e prùva k-e programosko nivèlo, (ii) o zorjaripen e raportisarimatengo karing i Evroputni Komisia so dikhel i eficiència thaj o impàkto e lovjarijatenge, (iii) o zorjaripen e kulturako vaş i evaluàcia e Evroputne Strukturalone thaj Investicienge Fondurengi thaj o barjaripen e informisaripnaske nivelosko dikhindoj e lovjarde intervèncie thaj e efèktoja kerde kadalendar.

I xarni prezentàcia sikavel xarnes e šerutne konklüzie dikhindoj e rezultaturja thaj o impàkto e Operacionalone Programoske Texnikani Asistènca and-i periòda 2014-2020 (zi k-o dives 31 decèmbro 2021), so dikhel:

- O zorjaripen e šajnipnasko k-e beneficiàrurja e Evroputne, Strukturalone thaj Investicienge Fondurengi generaloste thaj e Operacionalone Programurengi Texnikani Asistènca, Bari Infrastruktura thaj Kompetitivipen, specialoste, te anglekeren thaj te implementisaren buxljarde projèkturja (O Specifiko Obiektivo 1.1);
- O ulavipen e informaciengo palal e Strukturalone thaj Investicienge Fòndurja, generaloste, thaj palal e Operacionàlo Progràmurja Texnikani Asistènca, Bari Infrastruktura thaj Kompetitivipen.
- I kontribùcia k-o keripen PIB thaj k-i angazàcia e manušengi

Kadala dikhimata sas analizisarde and-o trinto Evaluaciako Rapòrto vaş o projèkto¹ dikhindoj:

- I eficiència e lovjarde intervenciengi (misaljake, sode but sas azbaline e programoske obiektivurja anda so dikhel o keripen e lovjarijatengo thaj e anglekerde sikavnengo);
- Sode but barjarden, and-i analizisardi periòda, o šajnipen e beneficiarurengo te anglekeren thaj te implementisaren projèkturja thaj o informisaripnasko nivèlo e manušengo anda so dikhel e evroputne fòndurja;
- Sar e lovjarijata kerde and-o Operacionàlo Progràmò Texnikani Asistènca dine vast te barjarel e beneficiarurengo šajnipen thaj te ulaven pen e informàcie palal e birambursàbilo fòndurja;
- O inklipen e bikamle efektojengo e intervenciengi, pozitivu vaj negativu, e inkeripnasko p-o diłgo vaxt lengo impaktosko thaj e andrutne vi avrutne faktorurengo save azbaline nasul i implementàcia e programoski thaj leske efèktoja.

O metodologikano azbalipen utilizisardo andjas khethanes kalitativo thaj kantitativo evaluaciake metode. Opral e informàcie line sas kerdi i verifikàcia labjarindoj suplimentàro metode vaş o kidipen e datengo save line and-o dikhipen i konsultàcia e managerurengi katar e projèkturja lovjarde and-o progràmò thaj e manušengi save line kotor k-e formisaripnaske aktivimata, vi e beneficiarurengi e Evroputne, Strukturalone thaj Investicienge Fondurengi. E konstatàcie thaj e konklüzie kerde sas prinzarde kerindoj i konsultàcia e interesime rigenca e programoske and-e fòkus-grùpurja.

E kerde konklüzie sas len and-o dikhipen e phiravimata e butjenge avere thaneste katar o nivèlo e programosko, vi o phandavipen e kontrakturengo vaş 16 projèkturja and-o Specifiko Obiektivo 1.1, and-i periòda februàra – novèmbrà 2021. Generaloste, e efèktoja line and-o dikhipen kasave kompleksone intervenciendar šaj te aven dikhle thaj trebun te kerel jekh zorali evaluàcia lengo and-o momènto kaj but andar e projèkturja sas agordine. And-i periòda 2014-2020 sas agordine opre-tele 38,5% andar o totàlo e projektorengo lovjarde and-o progràmò (57 andar 148). Kadja, o molipen e probabilitetako so o ažukerdo impàkto avela azbalino sas kerdo p-i bàza e rezultaturengi kerde zi k-i referencaki dàta. And-o kadava manaj sas konsultime savorre interesime riga. And-e situàcie kaj o

¹ O kontràkto vaş o keripen e servisurengo o gin 61451/09.08.2019, phandavdo maşkar o Ministèro e Investiciengo thaj e Evroputne Projektorengo thaj i Asociàcia kerdi andar o S.C. ERNST&YOUNG SRL (Lidero), o Themutno Institutò vaş o Žantrikano Rodipen and-o umal e Butjako thaj e Socialone Brakhipnasko (Asociàto) thaj o SC QURES Quality Research and Support SRL (Asociàto), dikhel i *Implementàcia e Evaluaciake Planoski vaş o Operacionàlo Progràmò Texnikani Asistènca 2014-2020* thaj anderjarel štar evaluaciake butja vaş e berša 2018, 2019, 2021 thaj 2023. O kontràkto anderjarel štar evaluaciake butja vaş e berša 2018, 2019, 2021 thaj 2023. Sar sikavel e Butjengo Lilorro, o jekhto Evaluaciako Rapòrto vaş o berš 2018 anderjardjas šov evaluaciake tème. O dujto rapòrto, vaş i dujto evaluaciaki buti anderjardjas duj evaluaciake tème. Kadava Rapòrto, savo si vaş i trinto evaluaciaki buti, anderjarel e anglutne duj evaluaciake tème, thaj o palutno evaluaciako rapòrto, vaş i štarto evaluaciaki buti anderjarela kodola šov evaluaciake tème.

UNIUNEA EUROPEANĂ

şajutnimos te liel kotor k-e konsultàcie sas limitisardo, i analiza sas kompletisardi avere metodenca vaş o kidipen e datengo thaj vaş i evaluàcia. Na and-o palutno rend, e restrikcie adoptisarde andar i Pandemià Covid-19 azbaline nasul o progrèso nesave aktivimatengo andar e lovjarde projèkturja, vi e estimàcie dikhindoj lengo impàkto.

E intervenciengi eficiència

Anda so dikhel i eficiència e intervenciengi lovjarde and-o Operacionalò Progràmò Texnikani Asistènca 2014-2020, o lovjariipnasko thaj o fizikano progrèso si limitisarde. O limitisardo nivèlo e lovjariimatengo si jekh rezultàto e fazako and-i savi arakhel pes i implementàcia e projèkturengi. Sajekhe vaxteste, sathaj vaş trin andar e sikavne stabilime and-o progràmò o keripnasko nivèlo nakhel prdal 100%, mamuj i res kaj sas and-o programaciako dokumènto k-o 31.12.2021, si jekh risiko so e resa k-o projèkturengo nivèlo te na aven azbaline zi kana e programoski implementàcia na agorisarel pes, and-o berş 2023. N-aşti te kerel pes o ekzàkto molipen vaş kadava risiko kodoleske na sas stabilime maşkarutne resa e sikavnenge.

I evolùcia e şajnipnaski k-e beneficiàrurja te anglekeren thaj te implementisaren projèkturja thaj e niveloski vaş o ulavipen e informaciengo dikhindoj e Evroputne, Strukturàlo thaj Investicienge Fòndurja and-i periòda 2014-2020

And-i analizisardi periòda sas dikhlo jekh barjaripen e şajnipnasko k-e beneficiàrurja te anglekeren thaj te implementisaren projèkturja lovjarde andar e Evroputne, Strukturàlo thaj Investicienge Fòndurja. Barjardjas o şajnipen, vi te anglekeren kalitativo propozàla thaj e strategikone impaktosa, vi te implementisaren lačas e kontraktisarde projèkturja, sathaj and-o palutno kèzo i analiza sikavel so o progrèso na sas o maj lačo. Sa kadja, i analiza sikavel so barjardjas o informisariipnasko thaj xatjaripnasko nivèlo e manuşengo dikhindoj e oportunitète dine thaj so barjardjas vi o impàkto e Strukturàlone thaj Investicienge Fondurengo k-o agor e berşesko 2021, mamuj o berş 2014. Tha', n-aştisardjas te kerel pes i evaluàcia and-jekh xatjaripnasko mòdo vaş o buxljaripen jekhe partenerialone kulturako dikhindoj e birambursàbilo fòndurja andar kodoja ke i monitorizàcia sas limitisardi thaj andar e verver kontekstuàlo fàktorurja save azbaline nasul kadava progrèso.

I kontribùcia e Operacionalone Programoski Texnikani Asistènca 2014-2020 k-o barjaripen e beneficiarurengo şajnipnasko thaj e informisariipnaske nivelosko so dikhel e birambursàbilo fòndurja

O Operacionalò Progràmò Texnikani Asistènca 2014-2020 sas les jekh but vastno ròlo k-o barjaripen e eficienciako and-i implementàcia e projèkturengi thaj e şajnipnasko te arakhel thaj te anglekerel kalitativo propozàla thaj e strategikone impaktosa. N-aşti te kerel pes jekh çačo molipen te dikhel sar o progràmò dinjas vast te barjarel i kvalitèta thaj o stratègiko impàkto e projèkturenge, tha' si sikavimata and-o kadava sènso.

Sajekhvar n-aştisardjas te avel dikhli i kontribùcia e programoski k-o barjaripen e xatjaripnaske gradosko le manuşengo so dikhel e projèkturja e evroputne lovjariipnasa, kodoleske sas institucionàlo blokàzurja and-i implementàcia e informisariipnaske thaj diseminaciake aktivimatengi. E prùva ama sikaven jekh maşkarutni kontribùcia dikhindoj o zorjaripen e partenerialone kadrosko e Evroputne, Strukturàlone thaj Investicienge Fondurengo.

Bikamle efèktoja thaj o inkeripen po dëlgo vaxt vaş e programosko impàkto

Si but ràno te kerel pes i evaluàcia vi e bikamle efektojengi, vi e inkeripnasko po dëlgo vaxt e impaktosko kaj si len e intervèncie lovjarde kodoleske i implementàcia e programoski si limitisardi. Ama, dikhiljas pes so o tipo e lovjarde intervenciengo si les jekh bari influènca vi opral e bikamle efèktoja, vi opral o inkeripen po dëlgo vaxt e impaktosko. Misaljake, e formisariipnaske aktivimata si len i tendinca te zorjaren o vakjaripen thaj o sombutipen andre thaj maşkar e institùcie thaj lengo impàkto si inkerdo odobor vaxt, kozom na paruvèl pes o specifiko karaktèro e aktivimatengo kerde e zenendar save sas sikavde. O şerutno nevo elemènto si i pandemià Covid-19, savi kerdjas biažukerde efèktoja, vi pozitivò (misaljake, o baro labjaripen e vakjaripnaske thaj informisariipnaske digitalone maşkarengo, o labjaripen e elektronikone telexramosariipansko), vi negativò (misaljake, o barjaripen e bičajljovipnasko kerdo e tikne digitalone şajnimatendar vaj e aktivimatendar kaj na sas dōsta adaptisarde k-o online mèdiomo).

O inkeripen po lùngo vaxt e realizisarde efektojengo si phandlo katar i specifiko karakteristikà e kerde aktivimatengi. Misaljake, and-o Specifiko Obiektivò 1.1, e sikavipnaske thaj formisariipnaske aktivimata si len o şajnipen te inkeren penge efèktoja po lùngo vaxt, sathaj o inkeripen po lùngo vaxt si phandlo e stabilitetostar e umalengo kaj sas kerdo o sikavipen (o juridikano kàdro, e procedùre vaş

o pùblico kinipen) thaj e specifikone karakterostar e aktivimatengo kaj sas kerde e beneficiarurendar palal o agor e aktivimatengo.

Fàktorurja save sas len jekh pozitivò vaj negativò influènca opral e intervèncie

I pandemia Covid-19 si o šerutno fàktoro savo azbalino nasul i implementàcia e projektisarde aktivimatengi thaj o keripen e efektojengo ažukerde and-i palutni periòda. Na maj sas o šajutimos te organizisaren pen studiovoske vizite, informisaripnaske evenimentoja vaj sikavipnaske sèsie, po zalaga na and-i fòrma kaj sas kerde maj anglal. Avere rigate, o nanaipen e stabilitetako vaj o institucionàlo statu-quo, varekana, azbaline and-o negativò mòdo i implementàcia e projekteengi. Sa kadja, dikhljas pes so o buxljaripen jekhe neve strategikone dikhipnasko na sas kerdo klàro anda so dikhel o barjaripen e gradosko vaš i diseminàcia e informaciengi palal e Evroputne, Strukturàlo thaj e Investicienge Fòndurja, thaj so e interesime fàktorurja line kotor zalaga k-e àkcie.

Laçe àkcie

Tha', sas prinzarde nesave misala laçe akcienge dikhindoj i implementàcia e lojjarde intervenciengi: (i) o keripen e unikone grupurengo e eksperturenca saven si len jekh stràtegiko dikhipen opral e intervèncie and-e nesave umala, (ii) i verifikàcia e kvalitetaki vaš e prodùkturja kerde e profilone instituciendar and-e umala line and-i jakh, (iii) i periòdiko analiza e trebuimatengi kaj si len e resljarde grùpurja e intervencienge, (iv) i implementàcia e orizontalone intervenciengi vaš e beneficiàrurja e Evroputne, Strukturàlo thaj Investicienge Fondurenge komplementarones e specifikone intervenciencia vaš nesave operacionàlo progràmurja.

Rekomendàcie

Kadja, o Operacionàlo Progràmo Texnikani Asistènca sas les jekh kontribùcia k-o zorjaripen e šajnipnasko e beneficiarurenge te anglekeren thaj te implementisaren projèkturja lojjarde andar e Evroputne, Strukturàlo thaj Investicienge Fòndurja. Sas dikhle konkrèto rezultàturja, sar o lačharipen e aspekturenge phandle e managementostar e projekteurenge, kodoleske sas organizisarde sikavipnaske sèsie, vaj o barjaripen e kalitetako thaj e buxljaripnasko e projekteurenge.

E šerutne rekomendàcie vaš i optimizàcia kadale kontribuciaki, vi and-i periòda 2014-2020, vi and-i avutni programaciaki periòda dikhen:

- Te kerel pes vi maj dur, vi maj zorales, o vastdinipen e Operacionalone Programosko Texnikani Asistènca vaš e beneficiàrurja kaj aven andar o privàto sektòro thaj te kerel pes jekh analizako studiòvo e trebaimatengo kaj si len e potenciàlo beneficiàrurja kadale Operacionalone Programurenge andar o privàto sektòro/biguvernamentàlo k-ašti te arakhel pes vastdinipnaske tipurja eligibilo andar o Operacionàlo Progràmo Texnikani Asistènca;
- Te kerel pes vi maj dur periodake analize thaj projektisarimata dikhindoj kozom but keren buti e angazàturja, sar ašti te aven labjarde maj laches e resurse (vi e ekspèrturja kaj phandavde kontràkturja e vastidipnasa e Operacionalone Programosko Texnikani Asistènca), te dikhel pes maj anglal e periòdes e bare aktivipnasa thaj te kerel pes i prevèncie vaš riskurja;
- Te kerel pes jekh studiòvo k-ašti te dikhel pes k-o savo nivèlo i digitalizàcia vaj o labjaripen e emergentone texnologiengo (misaljake AI. RPA) del vast te barjarel i eficiènca and-e administrativo procèsurja thaj te lokhjarel i buti e publikone funkcionarurenge thaj e beneficiarurenge;
- Te implementisaren pen mekanismurja save te ristjaren o transfèro e prinzarimatengo (misaljake, *job shadowing* thaj buti and-o zuto), k-ašti te utilizisarel pes maj but andar i eksperienca kaj si len e ekspèrturja angazuime thaj te ristjarel pes o inkeripen po lùngo vaxt e intervenciengo;
- Te implementisaren maj dur informisaripnaske thaj diseminaciake projèkturja, kaj sas maj anglal palemdikhle, e bare atenciasa k-e fàktorurja save ašti te azban o keripen e resengo andar o projèkto, vi and-o kèzo kana o molipen kidini e kadalengo si maj baro sar e palemdikhle resa e sikavnenge andar o progràmo thaj e programoske riskurja si minimàlo. Avere rigate, kerel pes i rekomendàcia te širdel maj sigo i komponènta vaš profesionàlo sikavipen and-jekh projektosko koncèpto kaj ašti te avel lino vaš i avutni programaciaki periòda, anderjarindoj vi jekh azbalipen hibrido, fiziko-online, vi miksto metode adaptisarde k-e akanutne sikljovipnaske preferince.
- Te keren maj fleksibilo azbalimata kaj anderjaren: o adoptisaripen e kontrakturenge kaj den o šajutnipen te keren e procèsurja and-jekh fleksibilo mòdo, e etapenca thaj produkturenca, o

bilabjaripen e procesoske sikavnengo thaj o labjaripen e output sikavnengo save den mestipen anda so dikhel e implementaciake mòdurja thaj kiden lengi atència opral kerimata thaj rezultàturja.

- Te kerel pes i palemkonceptualizàcia e vastdinipnaske aktivimatengi vaś sociàlo partenèrurja, anderjarindoj po zalaga e avutne karakteristike: o labjaripen jekhe vakjaripnaske instrumentosko k-o duripen, o inkeripen maj dur e vakjaripnasko anderjarindoj asinkrònico interàctie, i lachi kombinàcia e informisaripnaske, konsultaciake thaj sikavipnaske akciengi
- Te kerel thaj te implementisarel pes jekh vakjaripnasko instrumènto k-o duripen po internèto savo te buxljarel i parteneriàlo kultùra thaj o kotorliipen e partenerengò and-o manàgemento e Evroputne, Strukturalone thaj Investicienge Fondurengo. O instrumènto trebul te avel thovdino and-i vakjaripnaski stratègia e Evroputne, Strukturalone thaj Investicienge Fondurengi thaj lenge instrumènturja, k-aśti te na avel prinzardo sar jekh nevo instrumènto, avri kotar o vakjaripen e Evroputne, Strukturalone thaj Investicienge Fondurengo;
- Te ristjaren pen, labjarindoj i Texnikani Asistència, e manuśikane resùrse save si trebutne k-aśti te inkerel pes maj dur o vakjaripen, vi i specializisardi ekspertiza sar si and-o loxhjaripen online, ekspertiza and-o umal p-e specifiko umala;